

№18 ХАТТАМА
акционерлік қоғам жанындағы Қоғамдық кеңестің отырыстары
«Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры»

2021 жылғы 10 желтоқсан
Өткізу форматы: онлайн (Cisco Webex Meetings)

Алматы қаласы

ҚАТЫСҚАНДАР

«Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» Акционерлік Қоғамы жанындағы Қоғамдық кеңестің (бұдан әрі – Кеңес, ҚК) мүшелері

- 1) Бурабаев Ерлан
- 2) Ледовских Ирина
- 3) Александр Алехов
- 4) Татьяна Батищева
- 5) Жолдасбеков Азамат
- 6) Құсайынов Айдархан
- 7) Нұрабаев Жомарт
- 8) Мамажанов Әділ
- 9) Сейпильник Евгений
- 10) Своик Петр
- 11) Тәжібекова Жұмағұл.

«Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» Акционерлік Қоғамының (бұдан әрі - БЖЗК) өкілдері (дауыс беру құқығынсыз):

- 1) Құрманов Ж. Б., «БЖЗК» АҚ Басқарма Төрағасы;;
- 2) Егеубаева С. А., «БЖЗК» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары;
- 3) Фазылова к. н., «БЖЗК» АҚ Стратегиялық даму департаментінің директоры;
- 4) Темірлан А., «БЖЗК» АҚ Стратегия және талдау басқармасының бастығы
- 5) Сапин А. М., «БЖЗК» АҚ актуарлық есептер және болжамдар бөлімінің бастығы;
- 6) Ақмаева М.А., «БЖЗК» АҚ Қоғаммен байланыс департаменті БАҚ-пен коммуникация басқармасының бастығы, ҚК хатшысы.

Отырысқа кеңестің 11 мүшесі қатысты. Кворум бар.

КҮН ТӘРТІБІ

1) 2022 жылға арналған зейнетақы жинақтарының ең төменгі жеткіліктілік шегінің (ТЖШ) өзгеруі.

2) Әр түрлі

Күн тәртібіндегі 1 мәселе бойынша «БЖЗК» АҚ Басқарма төрағасы Жанат Құрманов баяндама жасады. Кеңес мүшелеріне ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 6 қаңтардағы №1 қаулысымен бекітілген Әдістемеге сәйкес (осы қаулыға сәйкес ҚР Үкіметінің 2013 жылғы 2 қазандағы №1042 қаулысына ТЖШ айқындау әдістемесін бекіту бөлігінде толықтырулар енгізілді) ТЖШ есептеу тәртібі мен нәтижелері егжей-тегжейлі ашылып, түсіндірілді.

Жанат Бостанұлы соңғы үш жыл ішінде орын алған Зейнетақы жинақтарын балама мақсаттарға пайдалану бөлігінде заңнамалық актілерге өзгерістер енгізудің тарихи реттілігіне тоқталды. Үкімет қаулысының жобасы Нормативтік құқықтық актілерді (НҚА) қабылдау кезінде көзделген барлық қажетті рәсімдерден алдын ала өткендігі атап өтілді. Тәуелсіз сарапшыларды жұмылдыра отырып, жұмыс топтарының бірнеше отырысы

өткізілді. 2020 жылғы 29 қарашада Ашық НҚА порталында жария талқылаулар өтті, 2020 жылғы 4 желтоқсанда жоба ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылды, онда 10 күн ішінде жобаға түсініктемелер мен ұсыныстар жиналды. Осыдан кейін жобаны барлық мүдделі мемлекеттік органдармен келісу жүргізілді.

Құрманов Әдістемеге сәйкес 2022 жылға қабылданған негізгі әлеуметтік көрсеткіштер пайдаланылатынын айтты. Сондай-ақ ТЖШ есептеу кезінде кірістіліктің жылдық пайыздық мөлшерлемесі, зейнетақы төлемдерін индекстеу мөлшерлемесі, ең төменгі зейнетақы мөлшерін индекстеу мөлшерлемесі, жыл сайынғы индекстеумен жалақының ең төменгі мөлшері, ең төменгі мөлшерде базалық зейнетақыны есептеу үшін индекстеуді ескере отырып, ең төменгі күнкөріс деңгейі, міндетті зейнетақы жарналарының болжамды жиілігі, зейнетақы төлемдерін жүзеге асырудың бастапқы және шекті жасы сияқты көрсеткіштер қолданылады. Әдістемеді пайдаланылатын негізгі әлеуметтік көрсеткіштер Қазақстан Республикасының «Республикалық бюджет туралы» Заңына сәйкес жыл сайын индекстеледі.

2021 жылғы 2 желтоқсанда Қазақстан Республикасының «2022-2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Заңына қол қойылды, онда 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап бірқатар әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштерді ұлғайту көзделген. Ең төменгі жалақы ағымдағы 42,5 мың теңгеден 60 мың теңгеге дейін ұлғайтылады. Сондай-ақ, ең төменгі зейнетақының, ең төменгі базалық зейнетақының және ТЖШ анықтау кезінде Әдістемеді пайдаланылатын басқа да әлеуметтік көрсеткіштердің мөлшері ұлғайтылды. БЖЗҚ 2022 жылға арналған бюджетті қабылдағаннан кейін ҚР «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңның талаптарына сәйкес (34-бап, 9-тармақ, т.б.) 5-2), 2022 жылға арналған ТЖШ туралы мәліметтерді бұқаралық ақпарат құралдарында, сондай-ақ өзінің интернет-ресурсында орналастырды.

Бекітілген Әдістемеге сәйкес ТЖШ шамалары салымшының зейнетақы жасына жетуіне қарай оның БЖЗҚ-дан төленетін болашақ ай сайынғы зейнетақы төлемінің ең төменгі мөлшері базалық зейнетақы төлемінің ең төменгі мөлшері шегерілген ең төменгі зейнетақы (бұдан әрі – ЕТЗ) (2021 жылы 43 272 теңге, 2022 жылы 46 302 теңге) мен ең төменгі жалақы (бұдан әрі – ЕТЖ) (2021 жылы 42 500 теңге, 2022 жылы 60 000 теңге) арасындағы ең жоғары мәнді құрайтындай етіп есептеледі. (2021 жылы 18 524 теңге, 2022 жылы 19 450 теңге).

2022 жылы ай сайынғы ЕТЖ мөлшері ЕТЗ мөлшерінен асып түседі, сондықтан Әдістемеге сәйкес ЕТЖ көрсеткіші пайдаланылды: $60\ 000\ (ЕТЖ) - 19\ 450\ (ЕТЖ) = 40\ 550$ теңге. Салыстыру үшін 2021 жылғы көрсеткіш $24\ 748$ теңгені ($43\ 272\ (МП) - 18\ 524\ (МПП) = 24\ 748$ теңгені) құрайды, өйткені 2021 жылы МП шамасы АЕМ-ге қарағанда жоғары. Әдістеме салымшылар үшін БЖЗҚ-дан болашақ ең төменгі төлем мөлшерін 63,9% - ға арттыруды көздейді, бұл 2022 жылға арналған ТЖШ ең төменгі өсу нәтижелеріне сәйкес келеді. Салымшының жасы неғұрлым жас болса, оның болашақ зейнетақы төлемдерін қажетті индекстеу (дисконттау) нәтижесінде шекті өзгерту пайызы соғұрлым жоғары болады. Тиісінше, Әдістемеге сәйкес жас салымшылар үшін шектерді үлкен шамаға өзгерту көзделген (мысалы, 40 жастағы салымшылар үшін 69,3%-ға дейін, 30 жастағы салымшылар үшін 74,8%-ға дейін).

Болашақ зейнетақы жарналарын есептеу кезінде әдістеме бойынша салымшы зейнет жасына жеткенге дейін еңбек кірісінен жылына 12 рет, ЕТЖ мөлшерінен кем емес міндетті зейнетақы жарналарын жүзеге асыруды жалғастырады.

ТЖШ мөлшерін есептеу салымшы зейнетке шыққанда ең төменгі зейнетақыдан кем түспейтін төлемдермен қамтамасыз ету үшін өзінің зейнетақы шотында қандай ең төменгі жинақтарды міндетті түрде сақтауы тиіс екендігіне және тиісінше жинақтарды мерзімінен бұрын алып қою болашақта зейнетақымен қамсыздандыру деңгейінің жеткіліксіздігіне әкеп соқпайтынына негізделеді.

БЖЗҚ Қоғамдық кеңесінің мүшелері ТЖШ есептеу бекітілген Әдістемеді көзделген көрсеткіштердің жиынтығына байланысты екеніне көз жеткізді. 2022 жылға арналған ТЖШ өсуіне БЖЗҚ-дан төленетін алдағы ай сайынғы ең төменгі зейнетақы төлемдерінің ұлғаюы барынша әсер етті. Бұл зейнетақы жинақтарының негізгі мақсаты – еңбек қызметі аяқталғаннан кейін зейнетақымен қамсыздандырудың ең төменгі стандарттарын кезең-кезеңімен өсіру арқылы азаматтарды зейнетақымен қамсыздандырудың лайықты деңгейін қамтамасыз ету.

Бұл ретте жеткіліктілік шегінен асатын жинақтары бар азаматтар бұрынғысынша өз жинақтарының бір бөлігін баламалы мақсаттарға жұмсау құқығын пайдалана алады.

Алдын ала деректер бойынша зейнетақы жинақтарын пайдалануға мүмкіндігі бар адамдардың саны (2022 жылға арналған жеткіліктілік шегін ескере отырып) 0,9 трлн теңге алуға мүмкін жалпы сомасы бар 582 мың адамды (барлық салымшылардың шамамен 5,3%) құрайды.

Сондай-ақ, Жанат Құрманов Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың: «Біздің мақсатымыз – адамдарды қартайғанда лайықты зейнетақысыз қалдырып, қазір барлық жинақтарын таратып жіберу емес. Адамдар жұмыс берушілерден зейнетақы жарналарын төлеуді талап ете бастауы үшін жалақыны көлеңкеден шығаруға ынталандыру керек». Осылайша, Қазақстан Президенті зейнетақы жинақтарының басты мақсаты – болашақта лайықты зейнетақыны қамтамасыз ету екенін атап өтті.

Сонымен қатар, Қоғамдық кеңес мүшелері Мемлекет басшысының зейнетақы жинақтарының шегін ұлғайту – дұрыс бағыттағы қадам және өздерінің нормативтен тыс жинақтарын пайдалануға үлгермеген азаматтарды қолдау үшін бұрынғы жеткіліктілік шектерінің қолданылу мерзімін 2022 жылғы 1 сәуірге дейін ұзарту керек деген шешімін қолдады.

Азамат Жолдасбеков бірінші түсініктеме беріп, БЖЗҚ-ның тек алып қою мәселелеріндегі қызметін ғана емес, 2022 жылға арналған ТЖШ жарияланғаннан кейінгі ақпараттық-түсіндіру жұмысын да жоғары бағалады. Ол өз жинақтарын ала алмаған немесе алғысы келмеген салымшылардың бір бөлігі өтімді емес бағалы қағаздардың салдарынан инвестициялық портфель сапасының нашарлауын сезінуі мүмкін екенін, бұл табыстылыққа әсер ететінін атап өтті. Ол кірістілікті төлеу жөніндегі ұсынысты мемлекетке жүктеу керектігін айтты. Құрманов жалпы инвестициялық портфельдің сапасы нашарлаған жоқ деп жауап берді. Бірақ зейнетақы активтерін инвестициялаумен Қазақстан Ұлттық Банкі айналысатындықтан, ол егжей-тегжейлі ақпаратты ҚРҰБ өкілдерінен кеңестің таяудағы отырыстарының бірінде алуды ұсынды.

Кеңес төрағасының орынбасары Ирина Ледовских адамдардың мерзімінен бұрын алып қоюларына байланысты зейнетақы жинақтары және соның салдары ретінде болашақ зейнетақы төлемдері азаятынына алаңдаушылық білдірді. Осыған байланысты ҚК келесі отырысында өздерінің зейнетақы жинақтарын тұрғын үйге және емделуге пайдаланбаған салымшылардың және осындай мүмкіндікті пайдаланған салымшылардың жоғалған табысын зейнетақымен алмастыру коэффициенттері туралы ақпарат беру ұсынылды.

Петр Своик көлеңкелі экономика, жарналардың жүйесіз болуы және т.б. сияқты жинақтаушы зейнетақы жүйесінің барлық проблемаларына, тұрғын үй мен емделуге алулар қосу зейнетақы жүйесін бұрмалауы мүмкін екенін атап өтті. Петр Владимирович кезекті рет кеңеске ағымдағы проблемаларға ден қоймауды, оның жинақтаушы бөлігін ғана емес, тұтас алғанда бүкіл зейнетақы жүйесінің проблемаларын шешу жөніндегі кешенді және жүйелі жұмысты толық жақтауды ұсынды.

Қоғамдық кеңес мүшелері 2022 жылға арналған жаңа шекті жариялау нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес жүргізілгенін және БЖЗҚ-ның ақпараттандыру жөніндегі іс-қимылы уақтылы жүргізілгенін атап өтті. БЖЗҚ-ның есеп айырысу әдістемесін, тәсілдері мен көрсеткіштерін, сондай-ақ жариялау мерзімдерін өз бетінше өзгертуге өкілеттігі жоқ.

Кеңес төрағасы Ерлан Бурабаев Еңбек және әлеуметтік қорғау министрлігіне хат жолдауды ұсынды, онда кеңес мүшелері зейнетақы жүйесін одан әрі жаңғырту және дамыту бойынша түсініктеме беруді сұрайды.

Күн тәртібіндегі 2 мәселе бойынша кеңес хатшысы М.Ақмаева 15 отырыста сарапшы ретінде қабылданған (дауыс беру құқығынсыз) Андрей Чеботарев кеңестен шығу туралы өзінің жария мәлімдемесін растағанын хабарлады.

Отырыс қорытындысы бойынша мынадай шешімдер мен ұсынымдар қабылданды.

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен Зейнетақы жинақтарының ең төменгі жеткіліктілік шегін есептеудің қолданыстағы әдістемесі ең төмен зейнетақыдан кем емес зейнетақымен қамсыздандыру үшін заңда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келеді. Ең төмен жеткіліктілік шектерінің мөлшерін қайта қарау бекітілген әлеуметтік көрсеткіштердің өзгеруіне байланысты жүргізілуі тиіс.

2. БЖЗҚ 2022 жылға арналған ең төменгі жеткіліктілік шегі туралы ақпаратты жариялап, заңда белгіленген талаптар шеңберінде әрекет етіп, жұртшылыққа барлық қажетті түсіндірмелерді берді.

3. БЖЗҚ-ға келесі отырысқа Зейнетақы жинақтарын мерзімінен бұрын алуды ескере отырып және онсыз, зейнетке шығу кезінде жоғалған табысты алмастыру коэффициенттері туралы ақпарат дайындау ұсынылсын.

4. БЖЗҚ-ға жинақтарды мерзімінен бұрын алу нәтижесінде ҚРҰБ-ға зейнетақы активтерінің инвестициялық портфелінің жай-күйі туралы ақпарат беруге қолдау көрсету ұсынылсын.

5. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне зейнетақы жүйесін одан әрі жаңғырту және дамыту жөнінде түсініктеме беру өтінішімен хат ұсынылсын.

6. А. Чеботаревтің кеңестен шығуы туралы ақпарат назарға алынсын.

Отырыс төрағасы Е. Бурабаев

Отырыс хатшысы М. Ақмаева